

Vzpomínka na Ladislava Majora

22. července 2019 zemřel – po dlouhém utrpení, které trpělivě snášel – Ladislav Major, jehož v letech 1966–2000 znali všichni studenti filosofie na pražské filosofické fakultě. Přednášel tu totiž dějiny poklasické filosofie, jež byly za socialismu a ještě nějakou dobu poté součástí povinného penza studia dějin filosofie. Páteří výuky dějin filosofie byly tehdy tři kurzy: Dějiny antické filosofie, jež přednášel Dušan Machovec, Dějiny klasické novověké filosofie, které připadly mně, a Dějiny filosofie od Hegela do současnosti. Tento třetí kurz kladl na přednášejícího největší nároky – nejen kvůli obtížím látky, ale zejména kvůli svému ideologickému významu. Filosofie současnosti s sebou totiž nesla ideologické stigma. Známý marxistický filosof G. Lukács mluvil svého času o „rozkladu rozumu“ [Die Zerstörung der Vernunft].¹ L. Major měl ale toto období v lásce a svého učitelského úkolu se zhostil se ctí. Vyzvedával především J.-P. Sartra a Martina Heideggera. Jeho přednášky byly navštěvovány i externími studenty, z nichž někteří s ním zůstali ve styku až do jeho smrti. Ačkoliv byl levicového smýšlení, nevstoupil do komunistické strany, a ohrožoval tím permanentně své setrvávání na fakultě.

Majorova bibliografie obsahuje jak práce z látky, o níž přednášel (z nichž nejvýznamnější je monografie *Od úpadku hegelovství k novohegelovství*²), tak například i descartovské studie v naší společné monografii *Světónázorový význam Descartovy přírodní filosofie*, do níž napsal kapitoly „Dvojitý pojem nekonečna v Descartově filosofii“ a „Pojem substance u Descarta a Leibnize“.³ Podílel se také na monografii *Hegel. Život a dílo*,⁴ kterou jsme rovněž napsali společně.

Kromě monografií však stejně výrazně jeho filosofický zájem a směřování vyjadřují i jeho články: „K Hegelově filosofii náboženství“⁵, „Heidegger a Hegel“⁶, „Svět jako čtveřina. O Bröcknerově chápání Heideggera“⁷ a „Ponechání“.⁸ Husserlovi je věnován

2 Major, L., *Od úpadku hegelovství k novohegelovství*. Praha, Univerzita Karlova 1987.

3 Major, L. – Sobotka M., *Světónázorový význam Descartovy přírodní filosofie*. Praha, Univerzita Karlova 1997.

4 Major, L. – Sobotka M., G. W. F. Hegel. *Život a dílo*. Praha, Mladá fronta 1997.

5 Major, L., K Hegelově filosofii náboženství. *Filosofický časopis*, 12, 1964, č. 4, s. 495–520.

6 Major, L., Heidegger a Hegel. *Filosofický časopis*, 12, 1964, č. 4, s. 539–546.

7 Major, L., Svět jako čtveřina. O Bröcknerově chápání Heideggera. In: *Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica. Studia philosophica I*. Praha, Univerzita Karlova 1968, s. 104–108.

8 Major, L., Ponechání. In: *Cesty moderní filosofie. Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica. Studia philosophica*. Praha, Univerzita Karlova 1991.

1 Lukács, G., *Die Zerstörung der Vernunft*. Berlin, Aufbau-Verlag 1953.

článek „Člověk, dějiny, filosofie v Husserlově Krizi evropských věd“.⁹

Významné studie věnoval Doc. Major Janu Patočkovi. V roce 1991 publikoval v *České mysli* stat „Jan Patočka o válce a Heideggerova filosofie“.¹⁰ Přispěl také do čísla, jímž *Filosofický časopis* připomněl Patočkův odkaz,¹¹ a v tomtéž roce napsal pro tento časopis i článek „Descartes v kontextu Husserlovy a Patočkovy fenomenologie“.¹² Jiným českým filosofům věnoval pak stat „Der Niederschlag der deutschen klassischen Philosophie in der tschechischen Philosophie 19. Jahrhunderts“¹³ a článek „Palackého Krásověda a německá klasická filosofie“.¹⁴

Ve své vědecké práci musel Ladislav Major čelit četným překážkám, které se snažil svým tichým způsobem trpělivě

překonávat. Před rokem 1989 mu bylo bráněno v publikování a například již výše zmíněný článek „Ponechání“, věnovaný Heideggerovi, končí poznámkou, že práce byla před mnoha lety již připravena v korekturách, ale nesměla být otištěna. Po roce 1996, kdy Ladislav Major téměř oslepl, pak jeho bibliografie končí, s výjimkou heideggerovského článku „Gagarin a jeho filosofický symbol“¹⁵ a jeho poslední publikované práce: předmluvy k českému vydání Bergsonova *Smíchu*, na jehož překladu se podílel.¹⁶

Působení filosofů Majorovy generace se nevyčerpává jejich literárním odkazem. Snad ještě důležitější byl osobní příklad, styk s posluchači, tolerance k názorům jiných, pojetí filosofie jako diskuse. To vše naplnil filosof Ladislav Major plnou měrou.

Milan Sobotka

9 Major, L., Člověk, dějiny, filosofie v Husserlově Krizi evropských věd. *Filosofický časopis*, 38, 1990, č. 3, s. 326–332.

10 Major, L., Jan Patočka o válce a Heideggerova filosofie. *Česká mysl*, 41, 1991, č. 1, s. 99–103.

11 Major, L., Patočkova fenomenologie smyslu a Heidegger. *Filosofický časopis*, 44, 1996, č. 4, s. 605–616.

12 Major, L., Descartes v kontextu Husserlovy a Patočkovy fenomenologie. *Filosofický časopis*, 44, 1996, č. 5, s. 841–861.

13 Major, L., Der Niederschlag der deutschen klassischen Philosophie in der Tschechischen Philosophie 19. Jahrhunderts. In: Klein, H.-D. – Reikerstorfer, J. (Hrsg.), *Philosophia perennis. Festschrift für Erich Heintel zum 80. Geburtstag*. Frankfurt a M., Verlag Peter Lang 1993.

14 Major, L., Palackého Krásověda a německá klasická filosofie. In: *Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica. Studia philosophica*. Praha, Univerzita Karlova 1987.

15 Major, L., Gagarin a jeho filosofický symbol. In: Hegelovskou stopou. *Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica. Studia philosophica*. Praha, Univerzita Karlova 2002.

16 Major, L., Bergson a jeho Smích. In: Bergson, H., *Smích*. Přel. E. Majorová – L. Major. Praha, Naše vojsko 2012.